

Azərbaycan Respublikası Kinematograflar İttifaqı (ARKİ) rəhbərliyinin iştirakı ilə təşkil olunan dəyirmi masa milli kinematografiyamızın 125 və "Azərbaycanfilm" kinostudiyasının 100 illik yubuleyirinə həsr edildi.

Qonaqlarımız ARKİ İdarə Heyətinin katibləri – Xalq artistləri Qıyay Mirqasım, Vaqif Mustafayev və Əməkdar incəsənət xadimi Ayaz Salayev, İttifaqın icraçı katibi, Dövlət Film Fondunun direktoru, Əməkdar incəsənət xadimi Cəmil Quliyev və ARKİ İdarə Heyətinin üzvü, Əməkdar incəsənət xadimi Aydın Kazımzadə idi.

"Xalq qəzeti"nin baş redaktoru, Əməkdar jurnalist Əflatun Amaşov qonaqları salamlayaraq, milli kinomuzun hər iki əlamətdar yubileyinin "Heydər Əliyev İli" nə təsadüf etdiyini xatırladaraq dedi ki, ulu öndər daim mədəniyyətə, o cümlədən kinoya diqqət və qayğı göstərmişdir. Ötən onilliklərdə ekran yaradıcılığı sahəsində xeyli uğur əldə edilmişdir.

Əflatun AMAŞOV:

– Qəzetimizin səhifələrində ölkənin ictimai-siyasi həyatının bütün sahələri kimi, milli kinomuzla bağlı mövzular da xüsusi yer tutur. Vaxtaşırı olaraq ayrıca rubrika ilə Azərbaycan kinosunun və "Azərbaycanfilm" kinostudiyasının yubuleyirinə həsr olunan məqalələr dərc etmişik və bu iş yənə də davam edir. Məsələn, tanınmış kino tədqiqatçısı Aydın Kazımzadə redaksiyamızla sıx yaradıcılıq əlaqəsi saxlayır və maraqlı mövzularla tez-tez qəzetimizin səhifələrində çıxışlar edir. Bu gün sizinlə bir arada olmaq, fikirlərinizi dinləmək böyük sevincdir.

Cəmil QULİYEV:

– Əvvəla, bu görüşə görə minnətdarlığımı bildirirəm. "Xalq qəzeti"nin bizim yubuleyirəmizə diqqət ayrması özəmi faktıdır.

Kinomuzun tarixinə, təşəkkülünə və inkişaf yoluna nəzər salsaq, burada bir məqam mübəlisgəz qeyd edilməlidir:

Milli kinomuzun şöhrət salnaməsi

"Xalq qəzeti"ndə dəyirmi masa

Mən kino tarixinə aid faktları sadaladım. Bir filmə gələndə dedim ki, bu film 1938-ci ildə ekranlara çıxarılıb. Ulu öndər əlimi tutub yavaşca dedi ki, 38-ci ildə yox, 39-cu ildə ekranlara çıxıb. Heydər Əliyev, bax, belə dəqiq bilirdi kino tarixini.

Budur, artıq kinomuzun 125, kinostudiyamızın 100 illiyini qeyd edirik. Qazanan bütün nailiyyətlərə görə məhz ulu öndərin ölməz ruhuna borcluuy.

Əlbəttə, milli kinomuzun problemləri də yox deyil. Son zamanlar kino kluarlarında belə yanlış düşüncə yaranıb ki, bizim də filmlər Qərbdəki kimi olmalıdır. Bəli, xaricdə çəkiliş texnikası və kino dilinin inkişafı bizimkindən üstündür. Lakin bu, bizə əsas vermir ki,

lənsin. Hətta düz yoldan sapa biləcək gənc rejissorlara tövsiyələr də qəzet səhifəsinə çıxarılsın...

Əflatun AMAŞOV:

– Elə etmək lazımdır ki, pis nümunələr təbliğ olunmasın. Yaşlı qadının cavan oğlanı sevməsi dünya kinosunda var. Ancaq yaşaşma peşəkar olmalıdır, orada hikmət, maarifləndir-

– "Əsl məhəbbət haqqında", "Bir həssədin tarixi" və "Xüsusi təyinat" filmləri Moskvada keçirilən Avrasiya Teleforumunun Qran-pri mükafatına layiq görüldü. Oradan qayıdandan sonra Heydər Əliyevlə görüşməli idim. O da Şahidlər xiyabanına getmişdi. Məni apardılar yanına. AZTV də çəkirdi. Dedi ki, respublikada tapılırsan, gündə bir mükafat alırsan? Cavab verdim ki, Heydər Əliyev, bu, sizin sayınızda olur. Sizin şəxsiyyətiniz bütün dünyada o qədər maraqlıdır ki, ona görə belə olur. Bəli, birnəməli olan budur ki, Heydər Əliyev xalqını, yaradıcı adamları sevirdi. Biz "Mozalan"da işləyən filmlərimizin hər bir nömrəsinə baxardı...

Ayaz SALAYEV:

– Bu barədə düşündükə "Uca zirvə məsafədən daha yaxşı görünür" kəlamı yadıma düşür. Heydər Əliyevin diqqəti, qayğısı Azərbaycan kinosunu tanıdıb. Ulu öndərin müstəqillik arzularını reallaşdı, Zəfər arzusu gerçəkləşdi. Bu duyğuları qələbədən sonra Şuşada, Cıdır düzündə, "Xarıbülbül" festivalında şəxsən yaşadım. Azərbaycan dövlətinin uğurlu siyasəti və parlaq incəsənəti Şuşada birləşmişdi. Sırr deyil ki, zaman-zaman bizə dünya ictimaiyyətinə azlıqların ölkəsi kimi tanıtmaq cəhdləri olub. Amma Heydər Əliyev və İlham Əliyevin müdrik siyasəti sayəsində bütün o stereotiplər aradan qalxdı. Gərəkdir ki, kinomuzda da özünü parlaq şəkildə göstərsin.

Vaqif MUSTAFAYEV:

– Tam doğru. İndi əsas odur ki, Qələbəmin möhtəşəmliyini göstərə bilən filmlər meydana gəlsin. Biz Qələbə çalmış ölkənin vətəndaşlarıyıq. Bu, özünü filmlərimizdə də göstərməlidir, özünü yüksək peşəkarlıqla. "Fəryad 1" Birinci Qarabağ savaşına aiddir, 1993-cü ildə çəkilib. İnşallah, "Fəryad 2" hazırlanacaq və o dövrün kino tarixində özünü qalibiyyət dönəminin filmi olar.

Aydın KAZIMZADƏ:

– Kino Forumu arafəsində belə bir görüşün keçirilməsi son dərəcə təqdirəlayiqdir. Yığılıb nailiyyətlərdən danışmışıq, problemləri qabartmamış, bu cür işğuzar müzakirələr aparmamış, xoşdur. Mən tez-tez kinomuzla bağlı bu və ya digər mövzuda yazılarla "Xalq qəzeti"ndə çıxış edirəm. Tariximiz şəərəfidir, amma estafeti əldə möhkəm saxlamaq tələb olunur. Açıqı, bu gün kinolarımızda müəyyən cılızlaşmanın baş verdiyi müşahidə olunur. Elə etməliyik ki, bütün səylərimizi böyük kino naminə, inkişafa davam tendensiyasına yönləndək.

Xatırlayıram ki, 1970-ci ildə Sovet Azərbaycanına həsr olunmuş bir sergi keçirilirdi. Kinoya da stendlər ayrılmişdı və orada Babək in paltarı, papağı da nümayiş etdirilirdi. Bu, ulu öndərin diqqətini cəlb etdi. Deyim ki, heç bir stendin qarşısında oradakı qəder dayanmadı. Tarixi şəxsiyyətlərimizin, qəhrəmanlarımızın kinoda əbədləşdirilməsi ilə bağlı dəyərləri tövsiyələr verdi. Təkrar olsa da, deyim ki, elə "Babək", "Nəsimi", "Nizami", "Dədə Qorqud" filmlərimiz məhz Heydər Əliyevin səyi, dəstəyi ilə hasilə yətibdir.

Həmin sergide kino ekspanatları arasında nümayiş etdirilən bir vaza da vardı. Ümummilli lider ona baxaraq soruşdu: "Bu, Düşənbədə "İstintaq" filminə verilən mükafatdır?" Düz deyirdi. Həmin an hər birimiz ulu öndərin yaddaşına, fəhmına, bilgisinə heyran qaldıq... Mən bu barədə "Heydər Əliyev və Azərbaycan kinematografı" adlı kitabımda yazmışam.

Bəli, dünən edilənlər dündənədə qalıb. Bəs, bugünün vəzifələri nədən ibarətdir? Bu gün Qarabağı erməni işğalından azad etmiş igidlərimizin – zamanəmizin qəhrəmanlarının kinoda bədi obrazları eyni vəsətlə yaradılmalıdır.

Ayaz SALAYEV:

– Doğrudur. Bu gün biz, sanki, bir millət kimi yenidən doğulmuşuq. Qalıb xalq olmağımız kinonun çiyinə böyük yük qoyur. Biz kino sənətinin təmsilçiləri qəhrəman xalqımıza çox borcluuy və bu borcdan öz yaradıcılıq səylərimizlə çıxmağa çalışmalıyıq.

Qıyay MİRQASIM:

– Eyni zamanda, ulu öndərin sənətə verdiyi qiymətə, biz sənətçilərə olan qayğısına da ömrümüz boyu layiqli işlərlə cavab verməliyik. Yadıma gəlir, Heydər Əliyev Xalq artisti Nəsimi Zeynalova haqqında demişdi ki, Nəsimi xanım əbədi deyil, "Qaynana"ni ekranlaşdırın ki, ondan yadigar qalsın. Məndə dəri ki, Heydər Əliyevin tövsiyəsi ilə təkə o əsər yox, Anarın "Şəhərin yay günləri", "İmtahan", "Babək" və sair kimi çox gözəl filmlər də yadigar qaldı.

Dəyirmi masada milli kinomuzun bu gün və sabahı ilə bağlı qayğılar əsas leymotiv oldu. Qonaqlarımızın fikirlərində tənqidi notlar da vardı, amma nikbin bir ruh da duyulurdu. Bunun adı sabaha inam idi.

Hazırladılar:
Əli NƏCƏFXANLI,
Rizvan FIKRƏTOĞLU,
"Xalq qəzeti"

O zaman ümummilli liderimizin tapşırığı ilə kinematograflara bina verildi, uşaqları üçün Buzovna qəsəbəsində pioner düşərgəsi yaradıldı.

Müqayisə üçün daha bir fakt: əgər 1969-cü ildə cəmi bir Xalq artistimiz (Əjdər İbrahimov) var idisə, 1976-cı ildə Heydər Əliyevin sayəsində neçə-neçə görkəmli kino xadimində Xalq artisti, Əməkdar incəsənət xadimi kimi fəxri adlar verildi. Həsən Seyidbəyli, Eldar Quliyev, Hüseyn Seyidzadə kimi xadimlər o vaxta kimi diqqətdən kənar qalmışdılar, onlar da layiqli qiymətlərini aldılar.

Ümummilli liderin zamanında kinomuzda tarixi mövzularda daha çox diqqət yətirdildi. "Nəsimi", "Dədə Qorqud", "Nizami", "Babək" filmləri ulu öndərin təşəbbüsü ilə ərəşəyə gətirildi. Müstəqillik əldə ediləndən sonra da ulu öndər kinoya lazımi diqqət ayırdı. Məhz Heydər Əliyevin 2000-ci il 18 dekabr tarixli sərəncamı ilə 2 Avqust – Azərbaycan Kino Günü təsis edildi.

Əflatun AMAŞOV:

– Yaxşı yadımdadır, AZƏRTAC qrupunun tərkibində Monqolustanda Azərbaycan mədəniyyəti festivalına getmişdim. Qıyay Mirqasımda da orada idi, "Şeytan göz qaбаğında" filmi aparılmışdı. Həmin film neçə dəfə nü-

mayış olundu. Qəzetlər yazırdı ki, nə ecəb sovet vaxtında belə film çəkilib? Aktual məsələnin qoyuluşu və film in cür dəyərləndirilməsi fərəhli idi. Axşam istirahəti saatlarında insanların yaxınlaşaraq Qıyay müəlliməndən avtoqraf istəmələri hər birimizə xoş təsir bağışlayırdı.

Qıyay MİRQASIM:

– Çox sağ olun ki, həmin səfərimizi yada saldınız. Doğrudan da, film öz sözünü dedi o vaxt. Heydər Əliyevin kino, ümumiyyətlə, mədəniyyət, incəsənət və teatr strategiyası məhəbbət üzərində qurulmuşdu. O bu sahəni sevdiyinə görə izləyir, diqqətində saxlayırdı. Eldar Quliyevin "Bir cənub şəhərində"

əxlaqi xüsüsliyimizi nəyəsə qurban verək. Mentallığı qorumasıq, dağıdıcı proseslərə revac verməmiş olarıq. Bir aktrisanın dediyinə görə, bu yaxınlarda tələbələrəndən biri özünün kurs işində onun çəkilməsini istəyib. Ssenariyə baxan aktrisa dəşşətə gəlib. Sən demə, süjet xətti yaşlı qadının cavan oğlanla intim münasibətindən bəhs edirmiş. Aktrisa filmə çəkilməkdən imtina edəndə tələbə-rejissor deyib ki, bu film festivala gedəcək, orada belə şeylər istəyirlər. Əlbəttə, absurdur.

Yaxşı olar ki, "Xalq qəzeti"ndə ayrıca bir rubrika yaradılsın və orada xalqın sərəvtəli olan kinomuz haqqında kiçik təəssüratlar yer alsın, fikirlər söy-

qəzeti" devisi özünü doğruldur.

Kinoya gəlincə isə, birbaşa deyim ki, hazırda qondarma kinoşünasların sayı çoxalıb. Hətta onlara mükəmməl bir film göstərəndə də bəyənmirlər. Halbuki, kökə bağlı olmaq və obyektivlik hissini itirməmək hər zaman vacibdir.

... "Hər şey yaxşılığa doğru" filmi çəkmişdim. Dövlət sifarişi deyildi, bir ingilis şirkəti dəstəkləmişdi və bu film nüfuzlu Hauzen festivalında 4 mükafata layiq görülmüşdü. Sonradan bildim ki, onu Heydər Əliyev də bəyənilib. Mədəniyyət nazirlərinin sammitində iştirakçılara deyibmiş ki, vaxtınızı boşuna keçirməyin, gedin, Vaqif Mustafayev in "Hər şey yaxşılığa doğru" filmine baxın. Sözsüz ki, böyük qiymət idi. Bir

